خراسان روزنامه صبح ایران
یک شنبه ۱۸ بهمن ۱۳۹۴ . ۲۷ ربیع الثانی ۱۴۳۷ . شماره ۱۹۱۸۷

اعمال مجازات های جایگزین نیازمند فرهنگ سازی است

رئیس سازمان زندان ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور در نشست تخصصی مدیران ستادی و استانی این سازمان با تبیین ظرفیت های قانونی و مدیریتی طرح کاهش جمعیت کیفری گفت: برای حبس زدایی و استفاده از مجازات های جایگزین باید به همه ظرفیت های قانونی و مدیریتی کشور توجه شود. به گزارش ایرنا، علی اصغر جهانگیر افزود: همه باید برای کاهش جمعیت کیفری تلاش کنیم.

پیاده‌رو، حریم شخصی نیست

جواد نوائیان رودسری
info@khorasannews.com

عکس تزئینی است.

حتماً شما هم مجبور شده‌اید که در برخی خیابان‌ها و کوچه‌ها، به جای عبور از پیاده‌رو، از حاشیه یا وسط خیابان، محلی که برای عبور خودروها ساخته شده‌است، عبور کنید. تعدادی از شهروندان عادت کرده‌اند پیاده‌رو مقابل منزلشان را به پارکینگ خودروهایشان تبدیل و عملاً راه عبور و مرور را مسدود کنند. بر اساس قوانین شهرسازی، پیش‌بینی پارکینگ برای ساختمان‌های مسکونی و اداری در شهرها، الزامی است. اما تخلفات ساختمانی از یک سو و فرسودگی بافت شهری که معماری آن بر اساس اسلوب شهرسازی قدیمی است، از سوی دیگر، باعث شده‌است این الزام قانونی در برخی از ساختمان‌های شهری نادیده گرفته و با فقدان یا کمبود فضای پارکینگ در ساختمان‌ها، پیاده‌روها به پارکینگ خودروها تبدیل شود.

> مطابق ماده ۲۴ قانون مدنی، خیابان‌ها و پیاده‌روها، جزو اموال عمومی است و کسی نمی‌تواند تصرفی به نفع خود در آنها انجام دهد

■ قانون چه می‌گوید؟

ظاهراً، این تصور که پیاده‌رو مقابل هر منزل، متعلق به مالک و ساکن آن منزل است، چنان در ذهن برخی شهروندان نهادینه شده‌است که گاه برای حراست از این حق خیالی، با دیگران دست به یقه می‌شوند! واقعیت آن است که مطابق ماده ۲۴ قانون مدنی، خیابان‌ها و پیاده‌روها، جزو اموال عمومی است و کسی نمی‌تواند تصرفی به نفع خود در آنها انجام دهد. از سوی دیگر، طبق تبصره ۶ ماده ۹۶ قانون شهرداری‌ها، «اراضی کوچه‌های عمومی و میدان‌ها و پیاده‌روها و خیابان‌ها و به طور کلی معابر و بستر رودخانه‌ها و نهرها و مجاری فاضلاب شهرها و باغ‌های عمومی و گورستان‌های عمومی و درخت‌های معابر عمومی، واقع در محدوده هر شهر که مورد استفاده عموم است، ملک عمومی محسوب و در مالکیت شهرداری است.» البته، به نظر می‌رسد که اطلاق «مالکیت» به رابطه حقوقی شهرداری و مواردی که در تبصره ۶ آمده‌است، چندان دقیق نیست و شهرداری، صرفاً اداره امور مربوط به اماکن عمومی را، برای بهره‌مندی همه مردم از آنها، برعهده دارد. با این حال، تردیدی نیست که قانون‌گذار، اختیار اداره و حفاظت از معابر عمومی و از جمله، پیاده‌روها را به شهرداری‌ها واگذار کرده‌است.

■ پارک در پیاده‌رو؛ مصداق سد معبر

بر همین اساس، شهرداری‌ها موظفند از فعالیت‌ها و تصرفاتی که مانع از بهره‌برداری عمومی از پیاده‌روها و معابر عمومی است، جلوگیری کنند. به این مسئولیت، در تبصره یک ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها، تصریح شده است: «سد معابر عمومی و اشغال پیاده‌روها و استفاده غیرمجاز از آنها و میدان‌ها و پارک‌ها و باغ‌های عمومی، برای کسب و یا سکنی و یا هر عنوان دیگری، ممنوع است و شهرداری مکلف است از آن جلوگیری و در رفع موانع موجود و آزاد نمودن معابر و اماکن مذکور، به وسیله مأمورین خود، راساً اقدام کند.» ممکن است این تصور پیش بیاید که پارک خودرو در پیاده‌رو مقابل منزل، از مصادیق سد معبر نیست، اما بد نیست بدانید، مطابق رأی شماره ۱۱۱۶، مورخ ۱۴ دی‌ماه سال ۱۳۹۴، هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، «استفاده از پارک خودرو در پیاده‌روها، از مصادیق سد معبر تلقی می‌شود.» بنابراین، استفاده از پیاده‌رو به عنوان پارکینگ خودرو، نه تنها تخلف است، بلکه مطابق قانون، شهرداری‌ها مکلف هستند از وقوع آن جلوگیری کنند. از سوی دیگر، قانون «رسیدگی به تخلفات راهنمایی و رانندگی»، مصوب سال ۱۳۸۹ نیز، مأموران راهنمایی و رانندگی را مکلف به صدور قبض جریمه برای صاحبان خودروهایی که خودروی خود را در پیاده‌روها پارک کرده‌اند و همچنین، انتقال خودروی این افراد به پارکینگ، کرده‌است. بنابراین، تردیدی نیست که پارک خودرو در پیاده‌رو، تخلف محسوب می‌شود و قانون، مرتکب این تخلف را مستحق جریمه می‌داند. با وجود این، برخی معتقدند که پارک خودرو در پیاده‌روها، رفتاری عُرفی تلقی می‌شود و می‌توان با استناد به عُرف، آن را عملی قابل توجیه دانست. در پاسخ به این قبیل افراد، باید بگوییم که اصولاً عُرف زمانی می‌تواند برای بررسی روایا ناروا بودن یک رفتار، ملاک عمل قرار گیرد که درباره آن رفتار، قانونی وجود نداشته باشد. در صورت وجود قانون و مقررات درباره یک مسئله، رجوع به عُرف فاقد وجاهت قانونی است.

■ جرم‌انگاری پارک کردن خودرو در پیاده‌روها

سد معبر، نوعی تجاوز به حریم مالکیت عمومی است. به همین دلیل، قانون‌گذار برای مقابله با متخلفان، تنها به صدور برگ جریمه برای آنها، در قانون «رسیدگی به تخلفات راهنمایی و رانندگی» بسنده نکرده و این دسته از تخلفات، در قانون مجازات اسلامی، مصوب سال ۱۳۹۲، جرم‌انگاری شده‌است. مطابق ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی، «هر کس به وسیله صحنه‌سازی از قبیل پی کنی، دیوارکشی، تغییر حد فاصل، امحای مرز، کرت‌بندی، نهرکشی، حفر چاه، غرس اشجار و زراعت و امثال آن، به تهیه آثار تصرف در ... اراضی و املاک متعلق به دولت یا شرکت‌های وابسته به دولت یا شهرداری‌ها یا اوقاف و همچنین اراضی و املاک و موقوفات و محبوسات و اثلاث باقیه که برای مصارف عام‌المنفعه اختصاص یافته یا اشخاص حقیقی یا حقوقی به منظور تصرف یا ذی‌حق معرفی کردن خود یا دیگری، مبادرت نماید یا بدون اجازه سازمان حفاظت محیط زیست یا مراجع ذی‌صلاح دیگر مبادرت به عملیاتی نماید که موجب تخریب محیط زیست و منابع طبیعی گردد یا اقدام به هرگونه تجاوز و تصرف عدوانی یا ایجاد مزاحمت یا ممانعت از حق در موارد مذکور نماید، به مجازات یک ماه تا یک سال حبس محکوم می‌شود. دادگاه موظف است حسب مورد رفع تصرف عدوانی یا رفع مزاحمت یا ممانعت از حق یا اعاده وضع به حال سابق نماید.» توجه داشته باشید که عمل پارک خودرو در پیاده‌رو، با توجه به رأی هیئت عمومی دیوان عدالت اداری، مصداق سد معبر محسوب می‌شود و اگر متضمن نیت مجرمانه باشد، نوعی مزاحمت یا ممانعت از حق عمومی است و به همین دلیل، می‌توان آن را طبق ماده ۶۹۰ قانون مجازات اسلامی، تحت پیگرد قرار داد و مرتکب را به مجازات پیش‌بینی شده، محکوم کرد. دادگاه‌ها موظفند به چنین شکایت‌هایی، خارج از نوبت رسیدگی کنند.

با این وصف، بهتر است پیش از آن که برای خود، حقی قائل شویم، از قانونی بودن آن حق اطمینان پیدا کنیم. واقعیت آن است که حراست از حقوق فردی، بدون احترام به حقوق دیگران، ممکن نیست.

پرونده ویژه حقوق شهروندی ۵

> شهرداری‌ها موظفند از فعالیت‌ها و تصرفاتی که مانع از بهره‌برداری عمومی از پیاده‌روها و معابر عمومی است، جلوگیری کنند. به این مسئولیت، در تبصره یک ماده ۵۵ قانون شهرداری‌ها، تصریح شده‌است

مشاوره حقوقی

خوانندگان محترم! در صفحه حقوقی روزنامه خراسان، پاسخگوی پرسش‌های حقوقی شما هستیم. شما می‌توانید پرسش‌های خود را در تمام زمینه‌های حقوقی، از طریق پیامک به شماره ۲۰۰۰۹۹۹ ارسال کنید. لطفاً در ابتدای متن پیامک حتماً کلمه «حقوقی» را قید فرمایید.

پرسش:

در دوران عقد هستم. همسرم می‌خواهد مهریه‌اش را که ۱۱۴ عدد سکه بهار آزادی است ببخشد، محضر از دواج می‌گوید باید اقرارنامه از دفتر اسناد بیاورید و دفتر اسناد می‌گوید برای تنظیم اقرارنامه، باید دو نفر از بستگان درجه یک خانم، پای اقرارنامه را امضا کنند، در حالی که من و همسرم نمی‌خواهیم کسی غیر از خودمان، از این موضوع مطلع شود. تکلیف چیست؟

پاسخ:

به موجب ماده ۳۰ قانون دفاتر اسناد رسمی، "سردفتران و دفتریاران موظفند نسبت به تنظیم و ثبت اسناد مراجعین اقدام نمایند مگر آنکه مفاد و مدلول سند مخالف با قوانین و مقررات موضوعه و نظم عمومی یا اخلاق حسنه باشد..."

بنابراین سردفتران مکلف به تنظیم اسناد در دفاتر اسناد رسمی هستند، مگر اینکه مفاد سند مخالف قانون باشد.

هنگام تنظیم اقرارنامه ابراء مهریه در دفاتر اسناد رسمی همانند روند تنظیم هر سند رسمی دیگری در صورت تردید در هویت طرفین، سردفتر می‌تواند از متقاضی ثبت درخواست کند و دو نفر شاهد معرفی کند که هویت وی را تایید کنند.

ماده ۵۰ قانون ثبت مقرر می‌دارد: "هرگاه مسئول دفتر در هویت متعاملین یا طرفی که تعهد کرده است تردید داشته باشد باید دو نفر از اشخاص معروف و معتمد حضوراً هویت آنان را تصدیق و مسئول دفتر مراتب را در دفتر ثبت و به امضای شهود رسانیده و این نکته را در خود اسناد نیز قید نماید."

بنابراین طبق ماده ۵۰ قانون ثبت، حضور و امضای دو شخص معتمد به عنوان شاهد کفایت می‌کند و نیازی نیست که این اشخاص، بستگان درجه یک زوجه باشند، مگر اینکه زوجه محجور باشد که در این صورت نیاز به قیم دارد.

ماده ۶۸ همان قانون می‌گوید: "در صورتی که تقاضای ثبت سندی بشود تحصیل اطمینان از هویت متعاملین، یا طرفی که تعهد کرده است به عهده صاحب دفتر است و اگر مشارالیه را شخصاً نشناسد، باید طبق مواد این قانون رفتار نماید و در صورت تخلف مشمول مقررات این قانون خواهد بود".

بنابراین در صورت خودداری سردفتر از ثبت اسناد مطابق ماده ۳۲ قانون دفاتر اسناد رسمی، می‌توان از وی شکایت کرد. رسیدگی مقدماتی به شکایات و گزارش‌های مربوط به تخلفات سردفتران و دفتریاران در اداره امور اسناد سازمان ثبت اسناد و املاک کشور انجام خواهد شد و اداره مزبور پس از رسیدگی، موضوع را با اظهارنظر خود به دادسرای انتظامی سردفتران احاله می‌کند.

از سوی دیگر، زوجین (زن و شوهر) می‌توانند شخصاً و بدون حضور در دفاتر اسناد رسمی توافقات خود را در مورد مهریه (از جمله ابراء مهریه) مکتوب کنند. برای حصول اطمینان از عدم انکار بعدی هریک از طرفین، می‌توان از دو نفر از نزدیکان درخواست کرد به عنوان شاهد، قرارداد را امضا کنند. ماده ۱۰ قانون مدنی مقرر می‌دارد: «قراردادهای خصوصی نسبت به کسانی که آن را منعقد نموده‌اند، در صورتی که مخالف صریح قانون نباشد، نافذ است.» با توجه به این نکته که یکی از دلایل اثبات دعوا، اسناد کتبی است، می‌توانید از آن قرارداد به عنوان یک سند کتبی استفاده کنید. ماده ۱۲۵۸ قانون مدنی بیان می‌کند: «دلایل اثبات دعوا از قرار ذیل است: ۱- اقرار ۲- اسناد کتبی ۳- شهادت ۴- امارات ۵- قسم»

پرسش:

کلمه حدود در معاملات ملکی چه حکمی دارد؛ مثلا متراژ آپارتمان حدود ۷۴ متر به چه معناست؟

پاسخ:

ماده ۱۹۱ قانون مدنی بیان می‌کند: «عقد محقق می‌شود به قصد انشا، به شرط مقرون بودن به چیزی که دلالت بر قصد کند.» به عبارت دیگر، آنچه در فهم و تفسیر قرارداد اهمیت دارد، اراده و مقصود واقعی طرفین قرارداد است. در صورتی که در مورد مقصود واقعی طرفین، بین آنها اختلاف باشد، باید به عرف مراجعه کرد. ماده ۲۲۴ قانون مدنی بیان می‌کند: «الفاظ عقود محمول است بر معانی عرفیه» یعنی برای درک معنای واژه‌ها و عبارات هر قرارداد باید به عرف و معنای متعارف و معمول برای آن واژه یا عبارت توجه کرد.

آموزه‌هایی از نهج‌البلاغه

اصول رفتار سیاسی در کلام امیرمؤمنان(ع) (بخش ششم)

آرمان‌گرایان فراموش نمی‌شوند

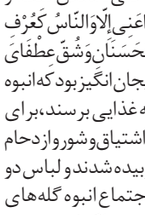

اشاره: نوشتاری که در پی می‌آید، متن گفتاری از سلسله گفتارهای حجت‌الاسلام محمد جواد نظافت، از استادان حوزه علمیه مشهد است که در آن، به تبیین آموزه‌هایی از نهج‌البلاغه و معارف علوی پرداخته است. خوانندگان محترم می‌توانند این مباحث را هر هفته، در این ستون پیگیری و مطالعه کنند.

اشاره کردم که برخلاف باور برخی، امیرالمؤمنین(ع) طی ۲۵ سال، از زمان رحلت رسول خدا(ص) تا رسیدن به خلافت، خانه‌نشین نبودند. دلیل این امر را می‌توانید در شور و هیجان مردم برای انتخاب ایشان ببینید. اتفاقاتی که در جریان بیعت کردن مردم با امام(ع) روی می‌دهد، واقعاً عجیب و درخور تأمل است. طرفداران امیرالمؤمنین(ع) فقط پیران قوم نیستند، جوانان هم وارد میدان شده‌اند و شور و هیجانی برپاست. امام(ع) در خطبه ۲۲۹ نهج‌البلاغه می‌فرمایند: «وَبَسَطْتُمْ يَدِي فَكَفَفْتُهَا وَمَدَدْتُمُوهَا فَقَبَضْتُهَا ثُمَّ تَدَاكَكْتُمْ عَلَيَّ تَدَاكَّ الْإِبِلِ الْهِيمِ عَلَى حِيَاضِهَا يَوْمَ وِرْدِهَا حَتَّى انْقَطَعَتِ النَّعْلُ وَسَقَطَ الرِّدَاءُ وَوُطِئَ الضَّعِيفُ وَبَلَغَ مِنْ سُرُورِ النَّاسِ بِبَيْعَتِهِمْ إِيَّايَ أَنِ ابْتَهَجَ بِهَا الصَّغِيرُ وَهَدَجَ إِلَيْهَا الْكَبِيرُ وَتَحَامَلَ نَحْوَهَا الْعَلِيلُ وَحَسَرَتْ إِلَيْهَا الْكِعَابُ؛ دستم را گشودید، بازش داشتم و آن را کشیدید، نگاهش داشتم. سپس بر من هجوم آوردید، هم‌چون شتران تشنه که روز آب خوردن، به آبگیرهای خود در آیند و دوش وبَر هم را سایند، چندان که از هجوم مردمان، بند پای افزار بُرید و رَدا افتاد و ناتوان، پامال شد و خشنودی مردم، در بیعت من، به‌اندازه رسید که خردسال شادمان شد و سالخورده لرزان لرزان به‌انجار وان و بیمار برای بیعت، خود را برپا می‌داشت و دختران جوان برای دیدن آن منظره، سر برهنه دوان.»

اگر امام(ع) در این ۲۵ سال، از جامعه قهر کرده و در گوشه‌ای به کار خود مشغول شده بودند، قطعاً فراموش می‌شدند و جایگاه و منقبت ایشان از یادها می‌رفت. واقعیت این است که امیرالمؤمنین(ع) به بهانه این که حقم را ضایع کرده‌اند، از جامعه کنار نکشیدند. همین حضور مداوم و پیوسته در جامعه، با وجود محدودیت‌ها و مضیقه‌ها، باعث شد بعد از ۲۵ سال، همه مردم، از پیر و جوان و زن و مرد، امام(ع) را بشناسند و به آرمان‌هایی که ایشان در پی تحقق آنها بود، رغبت نشان بدهند. آرمان‌گرایی یعنی همین؛ یعنی این که حتی در بدترین شرایط و در وضعیتی که فعالیت کردن، دشوار و حتی ناممکن است، از صحنه کنار نروید. در خطبه شقشقیه می‌خوانیم: «فَمَا رَاعَنِي إِلَّا وَالنَّاسُ كَعُرْفِ الضَّبُعِ إِلَيَّ يَنْثَالُونَ عَلَيَّ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ حَتَّى لَقَدْ وُطِئَ الْحَسَنَانِ وَشُقَّ عِطْفَايَ مُجْتَمِعِينَ حَوْلِي كَرَبِيضَةِ الْغَنَمِ؛ برای من روزی بس هیجان‌انگیز بود که انبوه مردم با ازدحامی سخت به رسم قحطی زدگانی که به غذایی برسند، برای سپردن خلافت به دست من، از هر طرف هجوم آوردند. اشتیاق و شور و ازدحام چنان از حد گذشت که دو فرزندم حسن و حسین، کوبیده شدند و لباس دو پهلویم از هم شکافت. تسلیم عموم مردم در آن روز، اجتماع انبوه گله‌های گوسفند را به یاد می‌آورد که یکدل و یک آهنگ، پیرامونم را گرفته بودند.» بی‌تردید، چنین هیجانی ناشی از تداوم حضور امام(ع) در جامعه بود.

یادداشت حقوقی

ضعف‌ها و قوت‌های قانون جدید آیین دادرسی کیفری

امید ادیب- بخش بیست و یکم/ توجه به عوامل مختلف در تعیین و اجرای مجازات یکی از آموزه‌های بیشتر مکاتب حقوقی طی قرن گذشته است. یکی از مهم‌ترین فرازهای این نظریات جرم‌شناسانه، تشکیل پرونده‌ای بود که در آن وضعیت مجرم در ابعاد مختلف از جمله شخصی، ذهنی، خانوادگی، اجتماعی و محیطی بررسی و تحلیل شود. این مطالبه در نیمه دوم قرن بیستم به شکل پررنگ‌تری در نظریه‌ها مطرح و کم‌کم وارد قوانین کشورهای غربی شد. در کشور ما نیز اولین بار، حدود ۱۰ سال پیش در آیین‌نامه اجرایی سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی به این موضوع اشاره شد. در ادامه نیز قانون مجازات اسلامی بدون استفاده از عبارت «پرونده شخصیت» بر لزوم توجه به عواملی غیر از مختصات جرم برای تعیین میزان تخفیف یا تشدید کیفر تأکید کرد.

■ شناسایی «پرونده شخصیت» در قانون

اما نقطه عطف شناسایی این موضوع در قوانین، تصویب قانون آیین دادرسی کیفری جدید بود. بر اساس ماده ۲۰۳ این قانون، «در جرایمی که مجازات قانونی آنها سلب حیات، قطع عضو، حبس ابد یا تعزیر درجه چهار و بالاتر است و همچنین در جنایات عمدی علیه تمامیت جسمانی که میزان دیه آنها ثلث دیه کامل مجنیٌ‌علیه یا بیش از آن است، بازپرس مکلف است در حین انجام تحقیقات، دستور تشکیل پرونده شخصیت متهم را به واحد مددکاری اجتماعی صادر کند. این پرونده که به صورت مجزا از پرونده عمل مجرمانه تشکیل می‌شود، حاوی مطالب زیر است: الف- گزارش مددکار اجتماعی در خصوص وضع مادی، خانوادگی و اجتماعی متهم. ب- گزارش پزشکی و روان‌پزشکی» همان طور که در این ماده مشخص شده‌است، قانونگذار تشکیل پرونده شخصیت را برای جرایم شدیدتر الزامی می‌داند. تشکیل این پرونده به موازات پرونده کیفری می‌تواند کارکردهای متعددی داشته باشد. اول این که، قاضی با شناخت شرایط مختلفی که مجرم تجربه کرده، به درک درست‌تری از موقعیت وی دست می‌یابد که می‌تواند مجازات مورد نظر را به عدالت نزدیک‌تر کند. در وهله بعد نیز می‌تواند با شناخت زوایای ذهن مجرم، او را در فرآیند بازاجتماعی شدن کمک کند. اهمیت دیگری که تشکیل این پرونده توسط بازپرس دارد، تسهیل جمع‌آوری ادله و اشراف بیشتر نسبت به دلایل و مستندات پرونده کیفری است.

جناب آقای حاج پرویز افخمی زابل

به پاس حضور شایسته شما،
کسب هفتمین مدال طلا مقام اول قهرمانی پیاپی در مسابقات پیشکسوتان پرورش اندام و بادی کلاسیک در استان خراسان رضوی در تاریخ ۹۴/۱۱/۱۶
را تبریک عرض نموده و امیدا ست با استعانت از خداوند متعال همواره موفق و موید باشید.
آکادمی- وی- آر- پی دانش ورزش -مدیریت جواد ساقی
و مربیان و اساتید برجسته نائب قهرمان جهان حمید لگزائی
م/۹۴۴۶۴۵۷۵

جناب آقای مهندس بنالی
مدیریت محترم عامل و اعضای محترم هیئت مدیره شرکت عمران شهر جدید گلبهار
آقایان مهندس مقدوری، دکتر اخوان، حاج محمدی
و مهندس گریوانی مدیریت محترم اجرایی
انعقاد قرارداد تجاری فاینانس ساخت و تکمیل قطار برقی گلبهار مشهد
با شرکت نورینکو چین و شرکت سپاسد
که نشان از افتخارات و مدیریت توانمند شما بزرگواران است را تبریک گفته و آرزوی موفقیت روزافزون را داریم.
شرکت توس رادیه
م/۹۴۴۶۴۲۸۶

جناب آقای بهروز جمهوری
کسب مدال طلا
در مسابقات پرورش اندام
را به شما تبریک عرض نموده و برایتان
توفیق روزافزون آرزومندیم.
جمهوری- رضائی فر- رخشانی
م/۹۴۴۶۴۴۷۰

جناب آقایان
میثم توکلی، مرتضی وفادوست
و رضا نظام خواه؛
امدادگران منطقه کاهک سبزوار
با تشکر از زحمات شما؛ توفیق و سلامتی روز افزون
شما را از خداوند منان خواستاریم.
مالکی نژاد
م/۹۴۴۶۳۵۶۳